

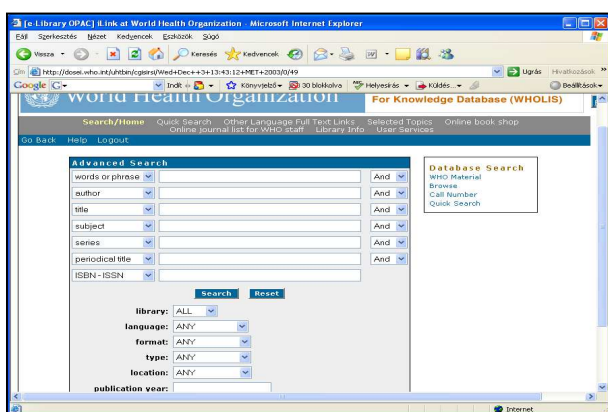
A WHO adatbázisok szerepe a tudományos információszerzésben *

A beszámoló a WHO könyvtári (WHOLIS) és az Európai Regionális Iroda statisztikai (Egészséget mindenkinek, Halálózási indikátorok, Európai részletes halálózási adatok, Kórházi morbiditási adatok és a Táplálkozáspolitikai adatok) adatbázisait mutatja be.

WHOLIS

Az Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization = WHO) új dokumentumainak több mint 90%-át már elérhetjük a világhálón, a régebbi kiadványok archiválása pedig folyamatosan történik.

A WHOLIS, a WHO könyvtári adatbázisa 1948-tól, a világszervezet megalakulásától tartalmazza a genfi központ és a régiós (afrikai, amerikai, délkelet-ázsiai, európai, kelet-mediterrán, nyugat-csendesóceáni) központok kiadványainak adatait. Az adatbázis segítségével a dokumentumok teljes szövegéhez is kapcsolódhatunk. Több out-of-print dokumentum, valamint a WHO-periodikumok cikkei is teljes szöveggel hozzáférhetők.

1. ábra A WHOLIS gyakorlott keresőfelülete

Az adatbázis gyakorlott keresőfelületéhez (1. ábra) legegyszerűbben, egy lépésben az alábbi URL címen léphetünk be:

<http://www.who.int/library/database/index.en.shtml>

Az Európai Regionális Iroda statisztikai adatbázisai

A WHO Európai Regionális Irodája honlapjáról (<http://www.who.dk> vagy <http://www.euro.who.int/>) elérhető, illetve letölthető, félévenként frissített adatbázisok nagy segítséget nyújtanak az adat- és információszerzésben.

A honlap „Adatok és kiadványok” (Data and publications) menüpontjáról érhetjük el az adatbázisokat, amelyek közül néhány statisztikai adatbázist mutatunk be röviden:

- Egészséget mindenkinek (HFA-DB, European health for all database),
- Halálózási indikátorok, 67 halálok, kor és nem szerint (HFA-MDB, Mortality indicators by 67 causes of death, age and sex),
- Európai részletes halálózási adatbázis (DMDB, European detailed mortality database),
- Európai kórházi morbiditási adatbázis (HMDB, European hospital morbidity database),
- Táplálkozáspolitikai adatbázis (Nutrition policy database).

A statisztikai adatbázisok nemzeti egészségügyi statisztikákat és az európai országok egészségi állapotát tükröző adatokat tartalmaznak. Az Európai Regionális Iroda honlapján lévő további tematikus adatbázisok:

- Az alkoholfogyasztás visszaszorítása (Alcohol control database),

* Az Informatio Medicata 2007 konferencián, Budapest, szeptember 25–26-án elhangzott előadás alapján.

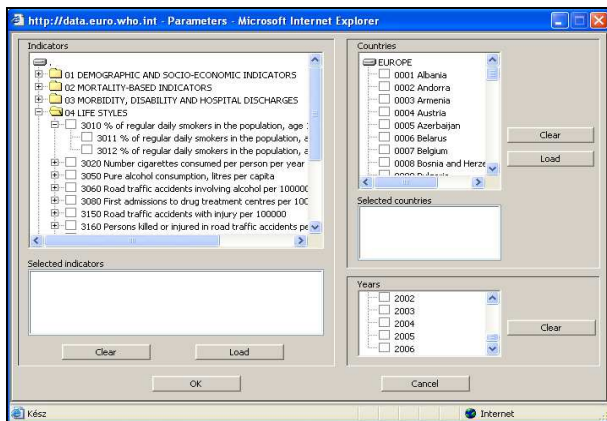
- A fertőző betegségek (Centralized information system for infectious diseases = CISID),
- A börtönegészségügy (Prison health database).

Egészséget mindenkinek adatbázis (HFA-DB)

Az Egészséget mindenkinek adatbázist (HFA-DB) online és offline módon is használhatjuk. Az adatbázis mintegy 600 egészségügyi indikátort tartalmaz, alapvető demográfiai, társadalom-gazdaságtani, életmóddal, környezettel kapcsolatos, valamint halál- és morbiditási, rokkantsági adatokat és kórházi költségadatokat is találhatunk benne. Ennél az egy adatbázisnál van lehetőség az angol nyelvről az oroszra váltani.

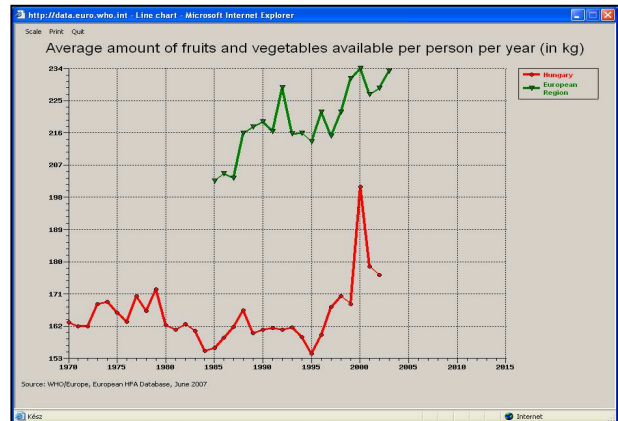
Indikátort, országot és évet kell kiválasztanunk, mindegyik adatszoportból legalább egyet és grafikonokat (vonalt, oszlop és szórás diagram vagy hisztogram), táblázatokat vagy térképes statisztikai ábrázolást kaphatunk a kiválasztott adatokkal. Ahol + jelet látunk, ott tovább bonthatóak az indikátorok (2. ábra).

2. ábra Az Egészséget mindenkinek adatbázis keresőfelülete

Érdekes, hogy megjelölhetünk egy országot, de az Európai Régió, vagy az Európai Unió országait egyszerre is. Arra is van lehetőség, hogy a 2004 májusa előtt csatlakozott országok adatait vagy a 2004 után csatlakozottakat nézzük meg.

Össze lehet hasonlítani egy ország és a régió adatait (3. ábra).

3. ábra Az egy főre jutó átlagos zöldség- és gyümölcsfogyasztás adatai vonaldiagramon ábrázolva. Magyarország és az Európai Régió adatainak összehasonlítása

Az Európai halálozási adatbázis (DMDB) hasonló felépítésű, mint a HFA-DB. Ennek is van online és offline változata. 2500 indikátor segítségével kor- és nem-specifikus adatokat kaphatunk.

Az Európai részletes halálozási adatbázist (DMDB) 2007-ben fejlesztették ki. Részletesebb adatokat tartalmaz, mint a HFA és a morbiditási adatbázisok. A Betegségek és az egészséggel kapcsolatos problémák nemzetközi statisztikai osztályozása (BNO) 9. és 10. revíziója kódjainak ismerete szükséges a használatához.

Ennél az adatbázisnál két lehetőségünk van:

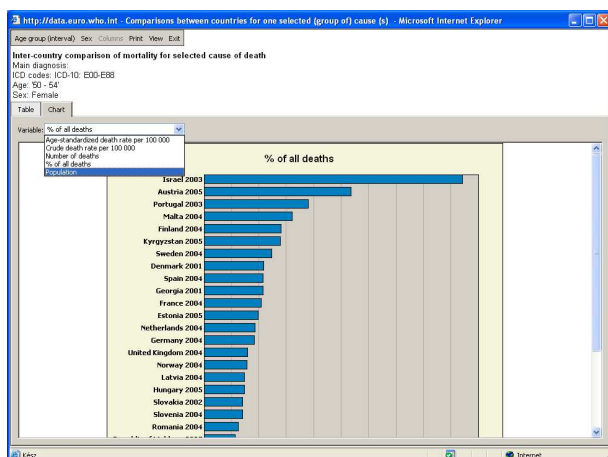
- egy országon belül hasonlíthatjuk össze a halálokokat BNO-kód, kor és nem szerinti bontásban (4. ábra),

ICD-10	Diagnosis	Crude death rate per 100,000	Number of deaths	% of all deaths
E05	Thyrotoxicosis [hyperthyroidism]	0.7296	6	0.1233
E06	Thyroiditis	0	0	0
E07	Other disorders of thyroid	0	0	0
E10	Insulin-dependent diabetes mellitus	1.2114	10	0.2095
E11	Non-insulin-dependent diabetes mellitus	0.9691	8	0.1644
E13	Other specified diabetes mellitus	0	0	0
E14	Unspecified diabetes mellitus	3.6765	32	0.6276
E21	Hypoparathyroidism and other disorders of parathyroid gland	0	0	0
E22	Hyperfunction of pituitary gland	0	0	0
E23	Hypofunction and other disorders of pituitary gland	0	0	0
E24	Cushing's syndrome	0.2423	2	0.0411
E27	Other disorders of adrenal gland	0.2423	2	0.0411
E41	Nutritional neoplasms	0	0	0
E43	Unspecified severe protein-energy malnutrition	0	0	0
E46	Unspecified protein-energy malnutrition	0	0	0
E63	Other nutritional deficiencies	0	0	0
E64	Sequelae of malnutrition and other nutritional deficiencies	0	0	0
E66	Obesity	0.7296	6	0.1233
E71	Disorders of branched-chain amino-acid metabolism and fatty-acid metabolism	0	0	0
E72	Other disorders of amino-acid metabolism	0	0	0
E74	Other disorders of carbohydrate metabolism	0	0	0
E75	Disorders of sphingolipid metabolism and other lipid storage disorders	0	0	0
E77	Disorders of glycoprotein metabolism	0	0	0
E78	Disorders of lipoprotein metabolism and other lipoproteins	0.2423	2	0.0411
E83	Disorders of mineral metabolism	0.2423	2	0.0411
E84	Cyclic fibrosis	0	0	0
E85	Amyloidosis	0	0	0

4. ábra: Magyarországon 2005-ben az 50–54 éves nők halálozási adatai a BNO 10. revízió E (Endocrin, táplálkozási és anyagcsere-betegségek) kódjaiban

- vagy egy halálokot (vagy ok-csoportot) hasonlíthatunk össze több ország adataival; ezen belül van mód kor és nem szerinti bontásra, és a táblázat mellett grafikonon is megkaphatjuk az adatokat. (5. ábra).

A korcsoporti bontásnál a WHO-statisztikáknál alkalmazott 5 éves bontást használják.

5. ábra Ugyanez a keresés több ország adatainak összehasonlításával, grafikonos ábrázolással

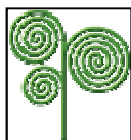
A nyers halálozási arányszám 100 000 népességre számítva, a halálozások száma és a halálozási hányados.

A „Chart” mező kinyitása után választhatunk, hogy milyen adatokat jelenítünk meg.

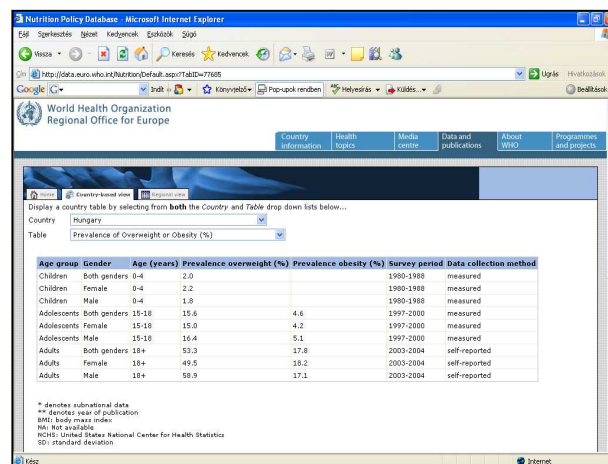
Az Európai kórházi morbiditási adatbázis is elérhető online formában, illetve le is tölthető.

Kiválóan alkalmas az európai országok kórházi morbiditási adatainak elemzésére; az adatok korra, nemre, BNO-kód szerinti diagnózisra vonatkoznak. Választhatjuk a BNO 9. vagy 10. változatát, illetve egy nemzetközi rövidített kódtáblázatot. Lehetőségünk van egy ország morbiditási adatait megjeleníteni, vagy összehasonlítani több ország adatait. Ugyanolyan felépítésű, mint az előző adatbázis.

A Táplálkozáspolitikai adatbázis segítségével többek között a témával foglalkozó intézeteket, a felelős személyeket, nemzeti programokat találhatjuk meg.

Lehetőségünk van egy ország adatait megnézni (6. ábra), illetve a régió országainak adatait egyszerre áttekinteni. A felmérésben részt vett korcsoportokat és a nem szerinti bontás adatait is láthatjuk.

6. ábra A túlsúly, illetve az elhízás százalékos előfordulási adatait látjuk Magyarországon, a felmérés időpontjaival és az adatgyűjtés módjával

Az ismertetett adatbázisok közös jellemzője, hogy könnyen kezelhetők, felhasználóbarát felületűk van. Az adat- és információkeresésen kívül elemzések, nemzetközi összehasonlítások készítéséhez is kiválóan alkalmasak. Az adatbázisok angol nyelvűek, egyedül az Egészséget mindenkinek adatbázisban lehet orosz nyelven is keresni. Ez az adatbázis tartalmazza a legrégebbi adatokat, idő-sora 1970-től indul, míg a Halálozási indikátorok 1980-tól, az Európai részletes halálozási adatbázis 1990-től, az Európai kórházi morbiditási adatbázisban pedig 1999-től találunk adatokat. A statisztikai adatbázisok közül az Egészséget mindenkinek és a Halálozási indikátorok adatait félévente frissítik, ez legutóbb 2007 novemberében történt meg, míg a következő frissítés várható időpontja 2008 júniusa. Az adatbázisok nagy előnye még, hogy online és offline módon is használhatók.

Palotai Mária

(Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet)